Actieblad

MAART 1987
97STE JAARGANG, NR. 1

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

UITGAVE VAN DE VERENIGING TEGEN DE KWAKZALVERIJ, VERENIGING TOT EVALUATIE VAN ALTERNATIEVE BEHANDELMETHODEN EN TOT BESTRIJDING VAN DE KWAKZALVERIJ

Redacteur: J. Th. Balk, Keverberg 54, 1082 BE Amsterdam *Verschijnt 4 x per jaar*

"HANDEL IN HOOP"
RONDGANG LANGS DE ALTERNATIEVEN LEIDT TOT EEN EN AL TREURIGHEID

Verslaggever Henk Ruigrok van de Nieuwe Revu maakte een rondgang langs de wereld van de "alternatieven". Het laat zich bevroeden tot welke conclusie hij kwam: veel wildgroei, totaal geen overheidscontrole en weinig wetenschappelijke bewijzen. Het artikel "Handel in hoop" begon met een grote foto van pater-genezer Saelman uit Baarn, "waar je terecht (kunt) voor rugklachten, hooikoorts, migraine, maar ook voor kanker". Voor de lezers van ons Actieblad is de Baarnse geestelijke geen onbekende. In het decembernummer 1985 maakten wij al gewag van de genezende pastor van Baarn. Die houdt bijvoorbeeld op woensdagavond een "genezingsuurtje" per telefoon. Hij houdt zich ook bezig met de meer klassieke handoplegging.

Theologie is natuurlijk een kennisbron, waarmee een priester bekend mag worden verondersteld. Maar wat zegt pastor Saelmen? Het is geen gebedsgenezing. In zijn kerkdienst zegt hij duidelijk en daarmee wijkt hij af van vele anderen die in de religieuze hoek alternatieve geneeswijzen beoefenen: "Het is niet Jezus die geneest. Het is niet God die het doet, ik ben het". Saelman, hij is al 64, doet aan "bilocatie". Hij verplaatst zich in het lichaam en de geest van de zieke. Concentreert zich op de zieke plek die (soms) warm wordt.

Henk Ruigrok sprak ook met de secretaris van de Vereniging tegen de Kwakzalverij, *de heer I.A. van de Graaff.* "Iedereen", aldus Van de Graaff, "heeft wel een nicht in zijn familie die een sterk voorbeeld kent van een alternatieve kankergenezing. Tante Miep had kanker in het laatste stadium. Ze was opgegeven door artsen. Toen kwam die pillen uit Hongarije. Nu fietst ze weer. Maar ja, hoe is dat? In ons land sterft een derde van de mensen aan kanker. Als je van iedereen nog een paar honderd gulden kunt pakken is dat toch een gat in de markt. De meeste rommel die wordt aangeprezen kan niet zoveel kwaad. Maar ook niet zoveel goed. Het kost je alleen maar geld".

Extracten van een paddestoel

Ook het Koningin Wilhelminafonds is niet onbekend met wonderbaarlijke verhalen over genezing van kanker. Soms melden "uitvinders" zich zelf bij het fonds of bij een in kanker gespecialiseerde kliniek. Zo zouden Chinese en Japanse kankeronderzoekers goede resultaten hebben geboekt met extracten van de Sjiitake-paddestoel. De geneeskans werd niet gering genoemd: 80 pct. Je hoeft niet zelf naar het Verre Oosten om paddestoelen te zoeken. Een Rotterdammer die zich mycoloog noemt liet het KWF weten een cultivatie-techniekbeschrijving te koop te hebben zodat iedereen zijn eigen Sjiitaketuintje kon aanleggen...

In Alkmaar moet een helderziende-therapeut zijn die beweert in staat te zijn kanker via een telefoongesprek vast te stellen... Men moet er niet aan denken hoe hij de mensen de stuipen op het lijf kan jagen. Het *grenst aan het misdadige. Wel heeft hij een genees*middel; zo zou het sap uit tulpebollen een succesrijk bestrijdingsmiddel zijn van met name borstkanker. Maar dat sap moet dan wel uit Turkije komen. De Alkmaarder had de brutaliteit om het Koningin Wihelmina Fonds op te bellen om te vragen naar adressen van kanker patiënten: zijn "klantenkring" was wat klein.

Een plattelandsarts uit Beieren, Helmut Keller kreeg honderden vertwijfelde kankerpatiënten toen hij met het nodige gerucht aankondigde dat hij kankergezwellen kon genezen met een vleesetende plant. Via injecties of met tabletten werd de plant "toegediend".

In 1985 importeerde een firma uit Leeuwarden een soort thee uit Zuid-Amerika. Kankerwerend, voor wie het geloven wilde. "Indrukwekkende resultaten in een ziekenhuis bij Saô Paulo", beweerde de Leeuwarder zakenman. Het middel hielp niet alleen tegen kanker, maar ook tegen suikerziekte en reuma en kostte "slechts" 35 gulden per pakje. De man is gepakt voor fraude — hij had een uitkering maar wist wel een ton te verdienen aan zijn kwalijke thee.

Blokkade tussen lichaam en geest

In Berchem bij Antwerpen woont een spraakleraar, Luk Verdick, die jarenlang een goedlopende practijk had als natuurgenezer en beweert toen wel 100.000

Vereniging tegen de Kwakzalverij

Opgericht 1 januari 1881
Correspondentie-adres: Bergse Dorpsstraat 101
3054 GC Rotterdam; tel 010-4187149

BESTUUR:
Voorzitter: C.W.Chr. Deurman, Arnhem
Secretaris: I.A. van de Graaff, Rotterdam
Penningmeester: H.A.M. Voorbij, Vinkeveen
Leden: G.R. van den Berg, Amsterdam
prof. B.S. Polak, Amsterdam
D. Uitterdijk, Medemblik
Adviserende leden:
S. Lelie, Middelburg
prof. dr. F.A. Nelemans, Duivendrecht
Postgiro van de Vereniging: **32237** ten name van Penningmeester van de Vereniging tegen de Kwakzalverij, Vinkeveen.
De **contributie** bedraagt thans *f* 30; voor studenten en leerlingverpleegkundigen *f* 10; begunstiger wordt men door een schenking aan de vereniging van minimaal *f* 100.

frank per dag te hebben verdiend. In 1980 kwam hij voor de dag met een boekje "Kanker — zuiveren of aftakelen — uw keuze".

Hij is iemand die het weer anders aanpakt. Kanker, zo stelt hij, ontstaat door een geestelijk conflict. Dat kan leiden tot een "finale blokkade tussen lichaam en geest". Het gevolg is kanker. Verdick praat langdurig met zijn "patiënten" om er achter te komen welk conflict de kanker kan hebben veroorzaakt. In het geval van een lijdster aan leverkanker in het laatste stadium van de ziekte kwam hij er achter dat de stoornis lag aan de "dimensies van haar echtgenoot". Hij maakte een kruidendrank, biotoopkuur genaamd, waarna de vrouw de ziekte zelf te lijf kon. Drie maanden later, zo beweert Verdick, was ze geheel genezen. Voor 250 gulden mocht dat een koopje heten.

De schrijver van het artikel in de Nieuwe Revu polste de secretaris van de Vereniging tegen de Kwakzalverij.

Van de Graaff: Er is een wet op de geneeskunde. Daarin zijn zware definities vastgelegd van wat een medicijn moet zijn. De hele homeopathie wordt daarin genegeerd. Kwakzalverij is alles wat zich niet houdt aan de normen in die wet vastgelegd. Dus zeg ik: homeopathie is kwakzalverij. Hoewel de aanhangers daarvan tweehonderd jaar de tijd hebben gehad bestaat er geen spetter papier die bewijst dat hun geneeswijze enige wetenschappelijke grond heeft.

Secretaris Van de Graaff verwacht niet dat kankerpatiënten abonnementen op het Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunst zullen nemen "maar is de Privé nou werkelijk het beste blad om je over je ziekte te laten informeren? Ik bedoel: je kunt toch best met je huisarts gaan praten. Daar word je toch veel wijzer van dan door een bonnetje uit Tros-kompas te knippen voor een verzendhuis in Sluis?"

"Ik noem dat nep"

Patiënten die bij de gewone dokter niet krijgen wat ze willen hebben, domweg omdat er niets is gaan naar de alternatievelingen. Ja, die hebben altijd wel iets. "De meeste van die rommel kan weinig kwaad", aldus Van de Graaff, "het is zeer sterk verdund. Maar het kan evenmin veel goed. Het kost enkel geld. En daar zijn die natuurmensen op uit. Ik noem dat nep".

Nep?

Van de Graaff (en met diens woorden besluit Henk Ruigrok het uitgebreide artikel, waaruit we ons een aantal citaten veroorloofden): Maar het is toch nep? Als u broodroosters verkoopt maar daar komt nooit een geroosterde boterham uit dan komt u toch ook niet aan met een verhaal van drie professoren die 's nachts en bij volle maan het broodrooster warm hebben zien worden? Kijk, op het gebied van de consument worden steeds zwaardere eisen gesteld. En terecht. Wie broodroosters verkoopt die het niet doen krijgt Frits Bom op zijn nek. Op medisch vlak blijft dat vreemd genoed achter.

Als je, aldus Van de Graaff, het nou maar in wollige taal uitlegt, een beetje vaag houdt, klopt altijd alles. Of klopt er niets. Zo'n meneer Vogel vertelt alleen maar verhaaltjes. Hij heeft nog nooit vastgesteld, wetenschappelijk vastgesteld, dat zijn middeltjes deugen. Ja wel verhalen over inboorlingen in Zuid-Amerika die zo ontzettend oud worden en o zo gezond zijn. Nou, als er dus een ding vast staat dan is het wel dat het leven van die inboorlingen verdomd kort en slecht is.

"Gladde voeten" door de pillen

In de rubriek "Uw goed recht" verhaalde het Algemeen Dagblad het geval van "Kees de buschauffeur" die een advertentie plaatste "Regering, laat ons kankerpatiënten niet sterven. Help ons!" Kees, kankerpatiënt, ging ten einde raad naar een "centrum voor alternatieve geneeswijze" in Amsterdam. Hij kwam bij een mevrouw die geen arts is. Ze prikte in zijn vinger voor wat bloed, nam daar vier druppeltjes van en legde die op een glaasje onder de microscoop. Er werd een polaroidfoto van gemaakt met witte en rode stipjes. Die witte stipjes duidden op kanker, aldus de mevrouw. Vervolgens schreef ze een recept waarmee de patiënt langs een balie moest, bemand met twee meisjes. Die vulden een plastic tasje met zeven potjes met pillen. De rekening? f 706.

Op de televisie zagen ze kort daarna een Moermanarts. Ze belden hem op maar de man "zat

het hele jaar al vol" en gooide de telefoon op de haak. Een tweede arts uit diezelfde hoek ging juist met vakantie. Tenslotte wist hij toch, en wel in den Haag een consult bij een Moerman-arts voor elkaar te krijgen. Het bleek een oudere dame. Hij moest er zijn voeten laten zien. Die waren door het pillen slikken glad geworden merkte zij op. Ze moest ook nog even de rug bekijken van Kees de buschauffeur. Bij de eerste blik reeds stelde zij vast dat Kees erg ziek was. Hij kreeg een recept voor nog meer pillen. Andere middelen moest de apotheker bestellen. Die liet hem weten dat hij net zo goed een sinaasappel kon nemen - "daar zit hetzelfde in".

----o----

OP ÉÉN PAGINA

Op een en dezelfde pagina van de Alkmaarse Courant van 2 februari: "Open ochtend astrologie" en "Centrum voor alternatieve geneeswijze". Het ene berichtje komt uit Alkmaar zelf, het "Groot gortbuikenburg" van de carnavalvierders. Daar houdt, in een pand van de nieuwe wijk Huiswaard-3 ene Afra Vredenburg een "open ochtend". Zij zal daar informatie geven over enige onzinnige cursussen over de astrologie, de astrosofie en horoscoop en levensloop. Astrosofie? De dikke Van Dale weet er al van en verzekert ons dat een astrosoof of een astrosofe iemand is die zich bezighoudt met de filosofie van de astrologie. Wie over dat alles nog wat meer wilde weten kon overigens ook nog telefonisch inlichtingen inwinnen. Het telefoonnummer stond er bij.

Het Centrum voor Alternatieve Geneeswijze had zich de zaterdag te voren heel deftig gepresenteerd met een "open huis". Aan de Fazantenhof in Schagen. Het was, zo verzekert ons het bedoelde bericht een initiatief van twee dames, Frea Plantinga en Inge van den Berg. Beiden zijn, zo wordt ons verzekerd, natuurgeneeskundig therapeut opgeleid door de Academie voor Natuurgeneeswijze in Bloemendaal. Vrije vestiging in Schagen, ondersteund door een krantenbericht in vette letters.

DIERENARTS

Onlangs heeft het bestuur van de Rotterdamse diergaarde Blijdorp dierenarts drs. N.M.J. Lateur ontslag gegeven. Lateur zou niet goed kunnen samenwerken met de oppassers en andere functionarissen van de dierentuin. En wel in verband met het gebruik door *Lateur* van alternatieve geneesmiddelen. Zo zijn vorig jaar bij de behandeling van een ernstige infectie bij de gorilla's homeopathische geneesmiddelen toegepast, volgens het blad van de Vereniging van vrienden van Blijdorp. Het later bezigen van een èchte therapie heeft niet kunnen voorkomen dat er dieren zijn gestorven.

IN WINSCHOTEN: SPREEKUUR BIJ DE DROGIST

Een inwoner van Winschoten werd in zijn practijk als maatschappelijk werker herhaaldelijk geconfronteerd met de financiële rampen die vaak het gevolg waren van het optreden van de natuurgenezer Bloem. Om nog maar niet te spreken van de psychisch grote teleurstellingen. Bloem behoort inmiddels tot het verleden. Hij heeft er om privé redenen de brui aan gegeven.

Althans... Zo'n twee jaar geleden nam Jack Koster de practijk van Fobbo Bloem in Winschoten over. Jack Koster kwam uit de muziekwereld, was o.a. manager van de groep The doctors, zoals Cees Stolk in de Winschoter Courant ons verzekert. Maar zijn optreden als verkoper van homeoapthische medicijnen, kruiden en drankjes kan net "als muziek" genezend werken.

Koster, zo horen we, pakte de zaak energiek aan voor wat betreft de verkoop van de medicijnen die nog altijd getooid gaan met de naam Bloem. Hij heeft nu zo'n tiental personeelsleden in dienst Nieuw is de samenwerking tussen drogisterij en "Bloem-therapeut Koster". De patiënt, zo wordt ons verteld komt vaak lichter bij de drogist binnen dan bij de arts. Zo in de trant van: ik heb platvoeten of lage bloeddruk. Een therapeut houdt een of twee keer per week een spreekuur bij de drogist. Dat werkt aldus Koster, wat drempelverlagend voor de patiënt in de richting van de natuurgenezer. Wel wordt er soms wat wantrouwend tegen aan gekeken... Wat een wonder!

De dienstverlening is nog uitgebreid nadat Bloem zijn hielen had gelicht. Er blijken nu al veertig "Bloem-therapeuten" te zijn; in Winschoten en omgeving is ene Hugo Koch. Ook het assortiment is door Jack Koster uitgebreid. Via laboratoria in België is Bloem b.v. in staat een miljoen medicijnen te maken in allerlei verdunningen. Naast VSM in Voorschoten en dr. Vogel — zal Biohorma in Elburg soms bedoeld zijn? — wil Bloem b.v. een derde plaats bemachtigen.

Ook al iets tegen de griep

Het artikeltje in de Winschoter Courant verscheen eind december: de grieptijd stond dus voor de deur. Geen wonder dat zegsman Jack Koster daarop inhaakte — je bent nu eenmaal zakenman of niet. Hij had, zo konden de lezers van de Winschoter Courant vernemen een griepkuur in voorraad. Het "gewone" griepvaccin is op een speciale manier 200 maal verdund. In zes ampullen kan dit goedje, Bloems eigen anti-griepmiddel worden ingenomen. Prijs *f* 24.95.

Nog een voorbeeldje hoe het allemaal werkt bij Bloem b.v. Koster geeft als voorbeeld een monteur die last heeft van een of andere allergie. Misschien zit 't 'm wel in het vuil van de garage. Welaan: pak wat vuil, "verdun" dat en dien dat de patiënt toe. De

homeopathie in een notedopje. Similia similibus curantur, zo luidt toch het devies van de homeopathen. Jack Koster zingt het deuntje al aardig na. "Op die manier", betoogt de Winschoter zakenman, "komt de afweer van het lichaam weer op gang en kan de ziekte uitgebannen worden". Hij verzuimt niet om te waarschuwen voor het zelf dokteren. Zonder therapeut ... dat zou zakelijk minder gewenst zijn. Het bedrijf, verzekert hij de verslaggever, heeft al een groei van 50 pct. meegemaakt met een omzet van een paar miljoen.

IN LEERDAM MAAKT HENK VAN LAAR DE AURA SCHOON

Een golf van irrationeel denken voorspelde Huizinga in 1936 in zijn "In de schaduwen van morgen". En waar vinden wij een artikel gewijd aan de Leerdammer Henk van Laar, automonteur, helderziende, magnetiseur? In de Papendrechtse Kerkbode of, aan de overkant van de Maas in de "St. Jans klokken"? Mis. Het decembernummer van Humanist, uitgave van het Humanistisch Verbond was gewijd aan het thema Ziek zijn en bestond het twee pagina's te wijden aan een kwakzalver.

Er staat een foto bij van Henk van Laar — hij heeft er een "schouwende" pose bij aangenomen. En de kop boven het artikel van Ingeborg van Teeseling verkondigt ons in blauwe kapitalen: Soms zit ik naar het journaal te kijken en weet ik opeens dat het niet goed gaat met Harm Siezen.

Bij hem thuis boven is een kamertje. Daar ontvangt hij de mensen als ze nog naar hem toe kunnen gaan. Hij strijkt langs het lichaam op een centimeter of vijf afstand terwijl ze met de benen naast elkaar ontspannen zitten, met de armen op de bovenbenen. "Ik voel dan hun aura en maak dat schoon".

Zijn handen weten waar het mis zit. En degene die op de stoel zit voelt het ook. Tintelen, warm worden, trekken. "Dan begint het magnetiseren. Het is dan net also ik via mijn kruin iets binnen krijg dat ik door moet geven. Dat doe ik dus met mijn handen. Ik ben een doorgeefstation".

Van Laar noemt zichzelf een aanvulling op de medische wetenschap, geen vervanging. En nuttig is in elk geval dat hij in de garage waar hij werkt direct door heeft wat er aan mankeert wanneer een auto komt binnenrijden. Al stelt die het zonder aura.

EEN KWAKZALVERSRUBRIEK TREURIG MAAR WAAR

De paranormale genezer Hans van der Meer te Rotterdam heeft van het Vrije Volk een eigen rubriek in die krant (oplage 160,000) gekregen. Zijn eerste bijdrage werd gesierd met een portret van Moerman himself. Van der Meer pleitte in deze rubriek voor een z.g. integrale geneeskunst, de reguliere en de alternatieve in één verbond. "Zodat degenen die de patiënt behandelen kunnen beslissen welke behandeling voor de zieke het beste is".

De man vraagt zijn lezers om handtekeningen om zo druk te oefenen op de Tweede Kamer voor de totstandkoming van die integrale geneeskunst. "Laten we eens proberen 1987 het jaar te maken van de integrale geneeskunst".

Van der Meer vindt het natuurlijk erg triest dat de alternatieve genezerij door de ziekenfondsen niet wordt vergoed terwijl de rekeningen naar hij beweert vaak veel lager uitvallen dan die uit de reguliere hoek. Invoering van de integrale geneeskunde zoals deze Van der Meer zich denkt zou het ook overbodig maken nieuwe onderzoeken te doen, zoals die naar de Moermantherapie.

De rubriek in Het Vrije Volk heet "Naast het normale" en lezers die vragen hebben over alternatieve of paranormale geneeswijzen kunnen via de krant bij Hans van der Meer terecht.

Het is nauwelijks te geloven, dat een serieuze krant een dergelijke kwakzalversrubriek opent maar het staat er zwart op wit. Die Van der Meer is zo brutaal om in zijn eerste "rubriek" over het feit dat hij geen diploma heeft op pedante toon te verklaren: "Het diploma dat mensen zoals ik hebben wordt gevormd door hun resultaten en deze komen ook wetenschappelijk vanzelf naar boven als er geïntegreerde geneeskunst naast elkaar in plaats van tegen elkaar wordt uitgeoefend".

NATUURGENEESWIJZEN IN PAKKET LEIDT TOT HOGERE PREMIE

Het Regionaal Ziekenfonds Noord-Holland-Noord heeft op 1 januari, zo lezen wij in de Alkmaarse Courant, de aanvullende verzekering uitgebreid met vergoedingen voor alternatieve geneeswijzen, herstellingsoord, gezinshulp en thuisverpleging. De premie voor de aanvullende verzekering wordt met twee kwartjes per maand verhoogd. Alternatieve geneeswijzen komen alleen voor vergoeding in aanmerking als het gaat om natuurartsen, artsen-acupuncturisten, anthroposofische artsen, artsen voor Moermantherapie en chiropractoren, aangesloten bij de desbetreffende vereniging. De artsen moeten werken in het gebied van het regionaal ziekenfonds. Per consult wordt maximaal 25 gulden vergoed; alternatieve geneesmiddelen worden voor 100 pct. vergoed. Maximaal wordt *F* 500 per gezin per jaar uitgekeerd.

K n i p s e l s, v o u w b l a d e n ?

De redactie van ons Actieblad tegen de Kwakzalverij houdt er zich voor aanbevolen

SONJA, HET WERKTUIG DER ENGELEN

De inspecteur voor de volksgezondheid in Friesland. H.T. Kijlstra heeft voor de televisie (Tros) stelling genomen tegen een vrouw, die zich het "werktuig der engelen" noemde, Sonja de Vries. Zij heeft door haar optreden als "genezeres" schade berokkent aan kwetsbare mensen. De 31-jarige Sonja de Vries woont in het Noordhollandse dorp De Rijp maar was als "werktuig der engelen" in het bijzonder in Friesland actief.

Sonja was, zo rondom de jaarwisseling, het onderwerp van heel wat kranteberichten en zij bracht het zelfs tot het beeldscherm. Dat gaf overigens ook het advies aan mensen die slechte ervaringen hebben om zich te richten tot postbus 2204, 8901 JE te Leeuwarden (Inspectie der volksgezondheid). "Ik zal", zei de inspecteur, "over deze vrouw een ernstig woordje met de officier van justitie spreken".

Een predikante mevr. mr. ds. H.A. Oosterveld zei ronduit: Je wordt beduveld. Een patiënt, die het vertrouwen in "het werktuig der engelen" had verloren constateerde: Je wordt gehersenspoeld. Het is onvoorstelbaar dat je alles gaat geloven.

Toe maar: reuma, kanker, aids...

Sonja de Vries is ongeveer drie jaar in kleine kring begonnen met haar genezingen. Zij geeft voor dat de "engelen van God" ziekten als spierdystrofie, kanker, reuma en aids kunnen genezen. Het gemiddelde gezin zou bij een behandeling door het "werktuig der engelen" niet meer dan 300 gulden betalen terwijl de behandeling zich over een heel jaar uitstrekt.

De vrouw verwierf veel patiënten in Friese christelijke kringen en zij kwam in de publiciteit toen in oktober jongstleden een van haar aanhangers, de docent van een christelijke school in Damwoude, Fr. door zijn schoolbestuur werd geschorst. Aanhangers hebben een stichting gevormd, waarbij de naam van de apostel Andreüs wordt genoemd. Sonja heeft ook een secretarisse, Lucienne genaamd en een van de kreten, die ons is bijgebleven van de televisie-uitzending aan de vrouw gewijd luidt: "Jaloeska in haar hemelse naam, Sonja is haar aardse naam". Het is waarachtig of we bij de Hare Krishna's of de aanhangers van de Bhagwan zijn beland!

Doctorandus voorzitter stichting

T. Tiemersma uit het Friese Damwoude wist het zeker, zoals bleek uit een brief die hij naar het Noordhollands Dagblad stuurde: "De tv-uitzending van Tros-Aktua over Sonja de Vries was verre van objectief. Er is geknipt, weggelaten en gesuggereerd. Wij weten dat mevrouw De Vries een instrument is van God en Zijn waarheid zal zeker aan het licht komen". Dat was ingezonden stukje nr. 23 aan Sonja gewijd. Nr 22 van Th. de Jong uit Ursem was van nuchterder toonaard:

"Alles wat ik tot dusver over Sonja de Vries heb gehoord en gelezen neem ik met een korreltje zout. Zij geeft zich uit als engel, maar zou zich beter een boze geest kunnen noemen. Ik kan mij voorstellen dat de gemeenschap er in trapt. Wat ze in De Rijp vertellen geloven ze in Graft (het onmiddellijk aan De Rijp grenzende dorp, red. AtdK) De gemeenschap van de Schermer vindt het een lachertje".

De bladen van de GPD — waarin ook de Leeuwarder Courant en de bladen van het Noordhollands Dagblad samenwerken — hebben in artikelen die bijna een pagina besloegen aandacht geschonken aan de vrouw uit De Rijp, die enige weken lang zo in de belangstelling stond. Zo bleek dat de omstreden Apostel Andreüs Stichting aan geld poogde te komen door het verzenden van kettingbrieven. Het adres van de stichting in Leeuwarden stond er op. Men moest dan vijf gulden zenden. Naderhand verklaarde de voorzitter van de stichting, drs. G. Helder te Leeuwarden zich te distantiëren van deze wijze van fondswerving.

Wat de klachten van teleurgestelde patiënten betreft heeft Sonja de Vries een even eenvoudig als afdoend antwoord: "Ze hebben niet voldoende naar de engelen geluisterd",

Ja, die engelen. Elendras, een engel uit de zesde sfeer van het licht heeft zich geopenbaard aan Sonja de Vries die zelfs een precieze beschrijving van Elendras kan geven: blond haar, blauwe ogen, 1.71 lang. Gehuld in een wit gewaad. Géén vleugels. Een zwager van haar, epilepticus, was de eerste die door de engelen werd genezen. Sonja heeft al eens aangedrongen op een hersenonderzoek omdat haar "hersenen geen prikkels uitzenden als haar lichaam door de engelen wordt gebruikt". Zij beweert dat niemand dat wil onderzoeken. Maar de engelen doen wel leuke dingen met haar. Als zij soms op de fiets zit, trappen ze met haar mee. Als de engelen het daar nu maar bij lieten...

Naderhand werd nog bericht dat de inspecteur voor de volksgezondheid in totaal 35 brieven kreeg waarin negatieve ervaringen met "de engelen van Sonja" werden vermeld. Dat gaf hem aanleiding tot overleg met de Leeuwarder officier van justitie. Er kwamen veertig brieven van positieve aard, maar dokter Kijlstra vermoedde dat daar "een zekere regie" in school.

KNOFLOOKPREPARATEN

De Alternatieve Konsumentenbond is in de knoflook gedoken. De effecten van knoflookpreparaten zijn heel gering, zo wordt vastgesteld in een rapport, dat de bond heeft samengesteld, "Knoflook en knoflookpreparaten" genaamd.

De meeste preparaten blijken maar weinig knoflook te bevatten en het effect van de dosis, die wordt geadviseerd door de fabrikanten van knoflookcapsules is geringer dan die van een klein teentje echte knoflook.

"Gezond hart, gezonde bloedvaten, fitheid, jong

blijven, strijd tegen de ouderdom, verhogen van prestaties".... dat alles wordt de gebruikers van de — meest nogal prijzige — knoflookpreparaten in het vooruitzicht gesteld. Het zijn loze kreten, stelt het rapport van de Alternatieve Konsumentenbond vast.

De conclusie van het rapport is dat men maar beter teentjes verse knoflook of gefruite knoflook kan gebruiken al kan lang niet iedereen tegen forse hoeveelheden knoflook. Bij koken blijven de eigenschappen van de knoflook minder goed behouden.

Het rapport is bij de Alternatieve Konsumentenbond voor *f* 7.50 te krijgen (postbus 61236, 1005 HE Amsterdam). Ook aan de goede zijden van het eten van knoflook is aandacht besteed.

"KNEIPPEN" BIJ MOEDER-OVERSTE

Yoga onder leiding van de moeder-overste behoort tot de rustgevende therapieën van het klooster Marienkron in Mönchhof in Oostenrijk. De orde van de Cisterciënzers beperkt zich in dit complex niet tot mediteren. Zusters, artsen en medewerkers hebben een dienende functie in het hier gevestigde Kneipp-Kurhaus.

Het klooster ligt in de provincie Burgenland, op 60 km afstand van Oostenrijks hoofdstad Wenen. De gasten moeten er nieuwe krachten op doen, dank zij *de sfeer en medicinale baden volgens de methode van* pastoor Kneipp, die ze het eerst toepaste in de vorige eeuw. Bovendien wachten hen tijdens deze badvakantie alle denkbare genoegens van het verblijf in een uitstekend hotel.

Hart- en vaatziekten en stofwisselingsproblemen krijgen speciale aandacht, maar ook mensen die tobben met ouderdomsverschijnselen, overgewichten e.d. wordt zo'n "klooster-kuur" aangeraden.

Prominenten uit de wereld van kunst, politiek en handel zijn er min of meer "stamgasten" geworden, onder het motto: voorkomen is beter dan genezen. De geneeskunst van de artsen wordt even hoog geprezen als de hulpvaardigheid en het medeleven van de zuster-Cisterciënzer en de yoga-lessen van de moeder-overste.

DE SOKKEN VAN DIRK JAN

Dirk Jan Visscher uit Hoofddorp blijkt te worden aangeduid als "de uitvinder van de biomagnetische sokken", een soort sokken waarmee men volgens Visscher *allerlei ziekten kan genezen*. De lezer zal zich herinneren dat in advertenties zelfs medici op een of andere wijze bewogen waren om prijzende woorden te uiten voor deze Sokken. De reclame mag intussen niet meer in dagbladen en tijdschriften verschijnen. De Keuringsdienst Medische Aspecten noemde de reclame ontoelaatbaar. Verwachtingen worden gewekt, die niet waar te maken zouden zijn.

Volgens Haarlems Dagblad is het niet uitgesloten dat Visscher voor de strafrechter moet verschijnen. De Haarlemse hoofdofficier van justitie, mr. H.W.P. Remmerts de Vries deelde dit mede. Visscher wordt er van verdacht de wet op de medische hulpmiddelen te hebben overtreden. In april vorig jaar heeft de Consumentenbond justitie in Haarlem gevraagd een einde te maken aan de aanprijzing van de biomagnetische sokken, die vervaardigd werden in een fabriekje te Vijfhuizen, evenals Hoofddorp in de Haarlemmermeer gelegen.

Een onderzoek van de politie te Heemstede leverde niets op en wel op grond van proefnemingen met de sokken die zouden zijn gedaan in Amsterdam, *Haarlemmermeer en het Westduitse Bramsche.* Vreemd genoeg liet de politie zich hierdoor overtuigen. In tegenstelling daarmee liet de hoofdofficier van justitie te Haarlem weten dat de zaak tegen Dirk Visscher nog niet is geseponeerd.

MET GULLE HAND

Men zou het zo niet zeggen bij de stijgende kosten van de gezondhiedszorg — probleem waar men overigens niet alleen hier te lande mee worstelt! — maar staatssecretaris Dees heeft nog wel een goed gevuld potje achter handen. Zo is er vorig jaar al eens in de beurs getast om een onderzoek in te stellen naar de mogelijkheden die strijkers en hun bentgenoten hebben om te hoge bloeddruk te beïnvloeden. Staatssecretaris Dees heeft nu de Moermanarts J. Wiese uit Alkaar ruim 120.000 gulden subsidie toegezegd voor voltooiing van het onderzoek naar de waarde van de Moermantheorie die deze arts — die zichzelf als Moermanarts afficheert — te voltooien. Volgens de Alkmaarse Courant begon Wiese in 1978 op eigen initiatief met zijn onderzoek. Hij zou thans over de gegevens van 149 genezen kankerpatiënten beschikken die de Moermantherapie hebben gevolgd.

Men zal zich herinneren dat het grote wetenschappelijk geleide onderzoek, dat met alle waarborgen van een objectief wetenschappelijk onderzoek was omringd, tot niets heeft geleid. Onder meer omdat steeds meer Moerman-artsen afhaakten. Voor dit onderzoek had het Koningin Wilhelminafonds een fors bedrag vrijgemaakt. Dr. H.C. Moolenburgh van de artsen werkgroep niet-toxische tumortherapie, een werkgroep waar 22 van de ongeveer dertig Moermanartsen bij zijn aangesloten noemde de voorstellen van de voorbereidingscommissie voor het onderzoek "idioot geklungel". De vereniging van Moermanpatiënten "Amnestie" had ook weinig op met een wetenschappelijk onderzoek, dat wellicht hun illusies in lucht zou doen opgaan.

Stage lopen bij Moerman zelf

Peter Zethoven van de Alkmaarse Courant stapte

naar de heer Wiese en vroeg hem naar zijn onderzoek. Zeven Moerman-artsen hebben voor Wieses onderzoek patiënten aangeleverd, zo blijkt, maar de meesten komen van dokter Moerman zèlf. De subsidie die Dees de natuurarts toestopte is nog niet genoeg: hij komt nog zestig mille te kort. Naar hij Peter Zethoven vertelde heeft het onderzoek hem handen vol geld gekost en balanceerde hij af en toe op de grens van het faillissement. Bij de research krijgt hij hulp van Astrid Antonczyk uit Amsterdam en van mr. M. de Vries te Leiden. Dit laatste voor eventuele juridische problemen.

J. Wiese is in 1978 met zijn onderzoek, begonnen. Hij kwam in 1977 met de Moermantherapie in contact door de vader van Martine Bijl, "een doodnuchtere huisarts uit Amstelveen". Hij is stage gaan lopen bij Moerman zelf.

Wiese hoopt het onderzoek dit jaar nog af te ronden. Op de vraag van Peter Zethoven wat voor soort arts hij nu eigenlijk is antwoordde Wiese: "Ik was huisarts en heb me ook in ziekenhuizen bekwaamd. Ik noem mezelf het liefst h o l i s t i s c h (spatiëring van ons, red. AtdK) arts. Maar dat is een veel te moeilijk woord voor veel mensen. Zeg maar, dat ik mij heb toegelegd op erkende en (nog) niet erkende natuurgeneeswijzen".

HET ZUINIGE ANTWOORD VAN DE STRIJKER

Een zo zou men denken onschuldig televisie-programmaatje: Drie vrouwen. Bij de Vara op een maandagavond. En daar verschijnen plotseling op het beeldscherm een paranormale genezer, een patiënte, en een onderzoeker van "het parapsychologisch instituut" te Utrecht. De paranormale genezer blijkt Hans Nieuwenhuis te zijn. De patiënte mevrouw Lucas is een knappe blondine met bril, waarvan de "genezer" tevoren foto's heeft gezien. Maar hij heeft haar niet gesproken.

Terwijl Nieuwenhuis een koptelefoon met muziek opzet ondervraagt de presentatrice mevrouw Lucas. Ze lijdt al dertien jaar aan migraine. In de loop van de tijd is de migraine verergert, zij slikt er pillen voor maar de kwaal ontregelt haar hele leven. Dan gaat de koptelefoon af en de strijker kan beginnen.

— Hoe gaat U dat doen? vraagt de presentatrice.

— Intuïtie, antwoordt Nieuwenhuis. De foto's die hij van tevoren heeft bekeken hebben hem "reflecties" gegeven. Voorzichtigheidshalve zegt hij nog: "Of 't lukt is de vraag".

Patiënten en strijker gaan dan even terzijde zitten en onderwijl ondervraagt de presentatrice Boschga van het parapsychologisch instituut. Die blijkt Nieuwenhuis te kennen en verzekert: Ik weet dat hij effect kan bewerkstelligen en diagnose kan stellen.

Er zijn duizend genezers in Nederland. aldus Boschga

— Zijn die goed?

— Bij lange na niet. 't Gros is niet goed. De goede genezers kun je op de vinger van een hand tellen. Die kennen wij.

Op nadere vragen antwoordt Boschga dat het onderzoek nog maar in een beginstadium verkeert. "Aan schiften zijn we nog niet toe". Presentatrice: Medici schrijven de successen van genezers vaak toe aan suggestie.

Boschga: Dat is een zwaktebod van de medici.

Hij verzekert vervolgens dat de paranomale genezers goed zijn voor twee miljoen bezoeken van patiënten per jaar.

Dan komt de "achtergrond" waar Hans Nieuwenhuis bezig is met strijkbewegingen zijn diagnose te stellen aan het woord.

Nieuwenhuis over zijn "onderzoek": De rug van mevrouw staat scheef. Ik constateer een aanleg voor asthmatische bronchitis, allergie... ze raakt oververmoeid.

"Een wat zuinig antwoord", aldus de presentatrice.

Nieuwenhuis tot mevrouw Lukas: Heeft u de neiging wat moeilijk te lopen?

Neen, dat is niet het geval

En ze heeft ook geen ongeluk gehad, zoals Nieuwenhuis veronderstelt, vragenderwijs.

Mevrouw Lukas zegt trillingen in de rug en vervolgens in de handen te voelen.

Nieuwenhuis meent sporen van een buikoperatie te bespeuren.

Eindelijk iets dat klopt: mevrouw Lucas heeft een baarmoederoperatie ondergaan.

Boschga: Nieuwenhuis voelt dat aan eigen lijf!

Nieuwenhuis: Ik voel dat de baarmoeder is weggenomen.

In de zaal wordt gelachen maar Nieuwenhuis verzekert ook menstruatiepijnen te voelen. Maar die pijngevoelens gaan direct na het stellen van de vraag weer weg. "Anders zou ik in het ziekenhuis belanden".

De presentatrice deelt daarop mede, dat mevrouw Lukas lijdster is aan migraine.

Nieuwenhuis heeft onmiddellijk zijn antwoord klaar: Dat vind ik niet zo belangrijk. Dat wordt door andere dingen veroorzaakt.

En onze strijker heeft onmiddellijk ook een advies voor mevrouw Lukas. Zij moet naar een goede fysiotherapeut gaan, zegt hij. Een advies dat hij verder niet toelicht. Wel laat hij er nog op volgen dat zij daarna, mocht zij bij de fysiotherapeut geen baat vinden, naar een paranormale genezer kan gaan.

Boschga, die verzekerd had dat Hans Nieuwenhuis diagnose kan stellen werd niet meer om een waardeoordeel gevraagd.

Een nieuw onderwerp kwam aan bod, patiënte, strijker en Boschga verdwenen van het scherm.

(Boschga vertegenwoordigt de "school" van de roemruchte prof. Tenhaeff, die opgevolgd is door prof. Van Praag die echter meestentijds buitenslands vertoeft. Het serieuze wetenschappelijke onderzoek op het terrein van de parapsychologie wordt, zoals bekend, in Utrecht verricht door prof. dr. M. Johnson en diens medewerkers)

GESCHUD EN GEWREVEN...

Het Amerikaanse consumentenblad Consumer Reports van januari jongstleden wijdde een artikel aan homeopathische geneesmiddelen. "Deze 19de eeuwse geneesmiddelen zijn veilig en zelfs bekoorlijk. Maar doeltreffendheid is een ander verhaal", verzekert de titel van het artikel. Dat voert de lezer in de spreekkamer van een homeopathisch arts die op schappen duizenden geneesmiddelen in kleine flesjes heeft staan.

De auteur beschrijft Hahnemanns experimenten aan het einde van de 18de eeuw en diens conclusie dat "hoe kleiner de dosis, hoe groter het effect" is. De extreme verdunningen lieten dankzij het schudden of verwrijven de vitale kracht van het oorspronkelijke geneesmiddel in de vloeistof achter. De meeste homeopathische geneesmiddelen zijn veel te veel verdund om enig fysiologisch effect te sorteren.

Faculteitsleden van 49 farmaceutische onderwijsinstellingen in de Verenigde Staten beantwoordden een enquete van Consumer Reports. Vrijwel allen antwoordden dat de homeopathische geneesmiddelen geen werking hadden uitgezonderd misschien als placebo's voor lichte ongesteldheden die gewoonlijk vanzelf genezen.

Medici die geraadpleegd werden wezen voorts op het gevaar dat dergelijke geneesmiddelen worden toegepast, het zij door artsen, het zij door kwakzalvers in het geval van wat in werkelijkheid een ernstige aandoening is. Geneesmiddelen die geen werking hebben zijn levensgevaarlilijk bij toepassingen voor ernstige ziekten. Het gebruik er van kan soms een gevaarlijk uitstel van een passende behandeling tot gevolg hebben.

In de Verenigde Staten vallen de homeopathische geneesmiddelen nog altijd niet onder de regeling van de Food and Drug Administration. Te onzent worden ze al evenmin erkend als geneesmiddel in de zin van de wet. De Consumer Union is van oordeel, aldus besluit het artikel dat we hierboven citeerden, dat het Congres de tegenwoordige wet moet aanvullen en de eis stellen dat van de homeopathische geneesmiddelen dezelfde eisen worden gevergd als van andere geneesmiddelen. Dat wil zeggen dat ze veilig zijn, effect sorteren en dat etiketten overeenkomstig de waarheid luiden.

---o---

BASTGEWEI VAN EDELHERT GENEESMIDDEL?

In het tijdschrift De Jager beschrijft "Martin" de domesticatie van het edelhert in Nieuw Zeeland. De Oosterse geneeskunde was een extra stimulans om deze nieuwe vorm van veeteelt economisch aantrekkelijk te maken.

Van huis uit kwam het edelhert niet in Nieuw Zeeland voor. Maar de condities bleken er optimaal voor het ingevoerde edelhert — in die mate zelfs dat het bepaald schadelijk werd. Toen in het midden van de jaren zestig de vleesprijzen sterk opliepen ging men met helicopters op de hertenjacht. De vliegtuigen werden bemand met ex-Vietnampiloten en scherpschutters. Jaarlijks werden toen ongeveer 100.000 herten geschoten en de hertenpopulatie verminderde sterk.

Daarna heeft men, omdat de export behoorlijk op gang was gekomen, het anders aangepakt. In 1970 was de eerste hertenfarm een feit; in 1983 waren er al meer dan 500 met een totale bevolking van 250.000 edelherten. Het gaat niet alleen om de vleesproduktie. Van belang is namelijk het z.g. bastgewei. Door het gewei onder plaatselijke verdoving te amputeren voordat botvorming is opgetreden kan van een volwassen hert ongeveer $2\frac{1}{2}$ k.g. bastgewei worden verkregen. Daar is de grote vraag naar, met name uit Hongkong en Korea waar men een prijs van rond *f* 500 per kilo bastgewei kan maken!

Van bastgewei wordt een alcohol extract vervaardigd dat bekend staat onder de naam "pantocrin". Deze stof wordt veelvuldig gebruikt voor Chinese medicijnen. Auteur "Martin" in De Jager, die een indrukwekkende hoeveelheid literatuur op dit terrein raadpleegde ontdekte dat in een recente catalogus van een firma die handelt in Chinese medicijnen zeven preparaten vermeld werden waar pantrocin aan te pas komt. Het wordt ook genoemd in de Chinese farmacopee en in het farmacologische standaardwerk Study of Medicinal Substances. De samenstelling van pantocrin voor zover nu bekend bevat overigens nauwelijks reële aanknopingspunten om verbanden te leggen met het gebruik van het preparaat als geneesmiddel. Maar het laatste woord is over pantocrin nog niet gesproken, meen "Martin".

Een aantal Japanse farmaceutische industrieën houdt zich al geruime tijd bezig met het onderzoek naar de mogelijkheden van pantocrin, waarvan het aantal toepassingen in de traditionele Chinese geneeskunde overigens ongelooflijk groot is: zwakheid, depressie, gebrek aan eetlust, slapeloosheid, dementie, hartinfarkt, bloedarmoede... En dan is er natuurlijk de toepassing als middel ter opwekking van de geslachtsdrift... Als dat inderdaad "werkt" kan men althans de neushoorn met rust laten en rustig het bastgewei importeren van de hertenfarms in Nieuw-Zeeland.

● *Wegens overvloed van kopij hebben wij een uitvoerige bespreking van "Auszenseitermethoden in der Medizin" (zie pag. 8 decembernummer) moeten uitstellen.*